

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie systemów zapewniania jakości produktów rolnych

COM(2010) 733 wersja ostateczna – 2010/0353 COD

(2011/C 218/22)

Sprawozdawca: **José María ESPUNY MOYANO**

Rada i Parlament Europejski, w dniach 18 i 27 stycznia 2011 r., postanowiły, zgodnie z art. 43 ust. 2 TFUE, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie systemów zapewniania jakości produktów rolnych

COM(2010) 733 wersja ostateczna – 2010/0353 (COD).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 6 kwietnia 2011 r.

Na 471. sesji plenarnej w dniach 4–5 maja 2011 r. (posiedzenie z 5 maja) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 82 głosami – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES popiera inicjatywę Komisji Europejskiej w zakresie włączenia wszystkich europejskich przepisów dotyczących jakości produktów rolnych do pakietu przepisów służących zapewnieniu jakości. Doprowadzi to do większej spójności całej polityki w tej dziedzinie, przyczyniając się zarazem do ukształtowania silniejszego i bardziej dynamicznego sektora rolno-spożywczego już na pierwszym etapie procesu. Komitet staje w obronie znaczenia podnoszenia jakości europejskich produktów i ich wartości dodanej, a także udzielania informacji konsumentom oraz ulepszania instrumentów i przepisów Unii w tym zakresie.

1.2 EKES pozytywnie ocenia obowiązujące na szczeblu wspólnotowym systemy zapewniania jakości (chroniona nazwa pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne i gwarantowana tradycyjna specjalność) i uważa je za doskonały sposób promocji europejskich produktów. Zdaniem EKES-u regiony, z których pochodzą oznaczone w ten sposób produkty, zyskują na wartości, z korzyścią nie tylko dla rolników i producentów, ale także dla ostatecznego konsumenta. Zgadza się także z podejściem Komisji głoszącym, że przyczyniają się one do polityki rozwoju obszarów wiejskich. Komitet pragnie jednak przypomnieć, jak ważne jest uznanie jakości europejskich produktów i przyjętego w Europie modelu produkcji nie tylko na rynku wewnętrznym ale także – w szczególności – na rynku zagranicznym, jak również wspieranie tej jakości. Wnosi także o stosowanie rygorystycznych procedur przy uznawaniu i kontroli wprowadzania na rynek produktów rolno-spożywczych na wszystkich poziomach ⁽¹⁾.

1.3 Choć EKES z satysfakcją przyjmuje utrzymanie zróżnicowania systemów zapewniania jakości (chroniona nazwa pochodzenia i chronione oznaczenie geograficzne), uważa, że proponowane definicje nie są tak jednoznaczne, jak te zawarte

w rozporządzeniu 510/2006. Z drugiej zaś strony ubolewa nad faktem, że w nowym tekście nie wprowadza się rozróżnienia pomiędzy trzema etapami produkcji (produkcja rolna i hodowla zwierząt, przetwórstwo, pakowanie) i wspomina się tylko o „etapie produkcji”.

1.4 W kwestii warunków przyznawania takich certyfikatów jak „gwarantowana tradycyjna specjalność” EKES sądzi, że „tradycja” danego produktu wiąże się nie tylko z jego historią (co przewidziano we wniosku), ale także z innymi cechami: właściwościami surowca, sposobem produkcji lub przetwórstwa, kulturą danego obszaru oraz innymi zaletami i uwarunkowaniami. Ponadto produkty oznakowane jako „gwarantowana tradycyjna specjalność” podlegają ciągłej ewolucji, dlatego EKES nie zgadza się z uznaniem liczby lat za podstawowy warunek pozwalający na włączenie danego produktu do tej kategorii.

1.5 EKES sądzi, że ograniczenie systemu gwarantowanych tradycyjnych specjalności do rejestracji produktów z jednoczesną rezerwacją nazwy może nie tylko znacznie ograniczyć liczbę rejestracji, ale również wyeliminować instrument promowania zarówno różnorodności, jak i producentów, którzy postanowili wytwarzać określony produkt żywnościowy zgodnie z tradycją. W związku z tym EKES proponuje, by po upływie okresu przejściowego Komisja zaproponowała system umożliwiający utrzymanie gwarantowanych tradycyjnych specjalności zarejestrowanych bez rezerwacji nazwy przed wejściem w życie omawianego rozporządzenia.

1.6 Jeśli chodzi o definicje jakościowe stosowane fakultatywnie, EKES wnosi o umożliwienie ponownego rozpatrzenia ewentualnego włączenia i uznania produktów rolnictwa górskiego ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 1–4 „Wzmocnienie europejskiego modelu rolno-spożywczego” i Dz.U. C 18 z 19.1.2011, s. 5–10 „Informowanie o jakości produktów rolnych”.

⁽²⁾ Dz.U. C 120 z 16.5.2008, s. 47–48 „Rolnictwo na obszarach o niekorzystnych warunkach naturalnych”.

1.7 Pojęcie jakości powinno w przyszłości zostać poszerzone. Konsument powinien móc lepiej rozróżniać poszczególne formy hodowli zwierząt, tak, jak ma to obecnie miejsce w odniesieniu do jaj. Również sugestywne, służące reklamie oznakowania na opakowaniach (jak obrazy pasących się krów lub sformułowanie „mleko alpejskie”) powinny odpowiadać cechom danego produktu. Komitet oczekuje od Komisji odpowiednich konkretnych propozycji.

1.8 EKES zachęca Komisję do zaproponowania odpowiednich procedur monitorowania, by ułatwić spełnienie wymogów związanych z uczestnictwem w unijnych systemach zapewniania jakości.

1.9 Jeśli chodzi o dodatkowe, proponowane przez Komisję normy, które mają uzupełniać zarówno warunki dotyczące chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego, jak też definicje jakościowe stosowane fakultatywnie, EKES zgadza się, że normy te powinny zostać przyjęte poprzez akty delegowane.

1.10 Jeśli chodzi o zgodne z normami handlowymi oznaczenie miejsca uprawy i/lub pochodzenia produktów rolnych i zwierzęcych, EKES wnosi o bardziej konkretne przeanalizowanie kosztów i korzyści płynących z oceny skutków przewidzianej dla każdego takiego przypadku. W ramach wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie przekazywania konsumentom informacji trwają także prace nad obowiązkowym oznaczaniem miejsca pochodzenia niektórych produktów rolno-spożywczych. W ostatnich tego rodzaju dokumentach uwzględnia się już potrzebę oceny skutków dla każdego przypadku. EKES wzywa do kontynuowania prac w tym kierunku, by określić i zagwarantować spójność obu pakietów przepisów i uniknąć ich ewentualnego nakładania się.

1.11 EKES podkreśla znaczenie wytycznych odnoszących się do etykietowania produktów wykorzystujących składniki o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym, a także najlepszych rozwiązań w zakresie systemów certyfikacji produktów. Komitet wzywa do praktyki zgodnej z tymi wytycznymi.

2. Streszczenie komunikatu

2.1 Celem pakietu przepisów służących zapewnieniu jakości jest ulepszenie prawodawstwa Unii Europejskiej w obszarze jakości produktów rolnych, a także pod kątem funkcjonowania krajowych i prywatnych systemów certyfikacji, by stały się one prostsze, bardziej przejrzyste i zrozumiałe, otwarte na innowację oraz mniej uciążliwe dla producentów i organów administracji.

2.2 Komunikat Komisji COM(2009) 234 w sprawie polityki jakości produktów rolnych, opublikowany w 2009 r., zawiera następujące wytyczne strategiczne:

- usprawnienie komunikacji o właściwościach produktu rolnego między rolnikami a nabywcami i konsumentami;
- dalsze doskonalenie spójności między poszczególnymi instrumentami polityki jakości produktów rolnych UE;

— uproszczenie mające na celu ułatwienie rolnikom, producentom i konsumentom stosowania rozmaitych systemów i warunków etykietowania.

2.3 Pakiet ten obejmuje:

2.3.1 wniosek w sprawie rozporządzenia upraszczającego procedury administracyjne systemów zapewniania jakości poprzez zebranie ich w jednym instrumencie prawnym; rozporządzenie zapewnia spójność pomiędzy poszczególnymi instrumentami i sprawia, że systemy są bardziej zrozumiałe dla zainteresowanych stron;

2.3.2 wniosek w sprawie rozporządzenia dotyczącego norm handlowych, zwiększający przejrzystość i upraszczający stosowane procedury;

2.3.3 wytyczne określające najlepsze praktyki w zakresie systemów certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych;

2.3.4 wytyczne w sprawie etykietowania środków spożywczych wykorzystujących jako składniki produkty objęte chronioną nazwą pochodzenia (CHNP) i chronionym oznaczeniem geograficznym (CHOG).

2.4 Nazwy pochodzenia i oznaczenia geograficzne

We wniosku podtrzymuje się i wzmacnia system zapewniania jakości dla produktów rolnych i środków spożywczych, bez uszczerbku dla systemów nazw pochodzenia odnośnie do win, napojów spirytusowych lub win aromatyzowanych. Ponadto obecna procedura rejestracji skraca ustalone terminy. Ustanawia się także szereg wspólnych podstawowych zasad dotyczących oficjalnych kontroli oraz utrzymuje się obszar zastosowania rozporządzenia (produkty przeznaczone do spożycia przez ludzi i inne).

2.5 Gwarantowane tradycyjne specjalności

Utrzymano ten system rezerwacji nazw, wyeliminowana zostaje jednak możliwość rejestracji nazw bez rezerwacji. Usprawnia się proces rejestracji, wydłuża okres przewidziany w ramach kryterium „tradycji” do 50 lat oraz ogranicza system do gotowych dań i przetworzonych produktów.

2.6 Definicje jakościowe stosowane fakultatywnie

Proponuje się włączenie tych definicji do rozporządzenia w ramach starań o wartość dodaną i wspierania niektórych, specjalnych norm handlowych (hodowla drobiu na wolnym wybiegu, miód kwiatowy, oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia na zimno), a także w celu dostosowania się do ram prawnych Traktatu o funkcjonowaniu UE.

2.7 Normy handlowe

Wniosek zawiera ogólną zasadę przewidującą, że Komisja będzie przyjmowała normy handlowe przy pomocy aktów delegowanych. We wszystkich sektorach ustanawia się podstawę prawną zobowiązującą do wskazania na etykiecie miejsca produkcji, zgodnie ze szczególnymi cechami każdego sektora. Każdy przypadek zostanie przeanalizowany oddzielnie, począwszy od sektora mleczarskiego.

2.8 Zasada pomocniczości

Ustalona zostaje zasada gwarantująca, że nazwy i definicje stanowiące wartość dodaną systemów są chronione w taki sam sposób we wszystkich państwach członkowskich UE, konsumenci nie są wprowadzani w błąd i nie stwarza się przeszkód dla handlu wewnątrz Unii. Efektywne i skuteczne określenie tego typu uprawnień będzie miało miejsce na szczeblu UE. Natomiast przetwarzanie i analizowanie wniosków będzie przeprowadzane na szczeblu krajowym, ponieważ to na tym poziomie można zrobić to najskuteczniej.

2.9 Zasada proporcjonalności

By wzmocnić wiarygodność systemów zapewniania jakości oraz zagwarantować skuteczne spełnianie ich wymogów, producenci muszą zobowiązać się do sprostania wymaganiom i zobowiązaniom z zakresu jakości, mając przy tym prawo wyboru odpowiadającego im systemu. Warunki udziału i kontroli będą proporcjonalne do odpowiedniej gwarancji jakości.

3. Uwagi ogólne

3.1 W pakiecie przepisów służących zapewnieniu jakości ustanawia się po raz pierwszy globalną politykę w zakresie systemów wspólnotowych i definicji jakościowych produktów rolnych stanowiących wartość dodaną, jak również norm handlowych. Zawiera on także dwie wytyczne dotyczące dobrowolnych systemów certyfikacji produktów i wykorzystania jako składników produktów o chronionej nazwie pochodzenia i chronionym oznaczeniu geograficznym. EKES z zadowoleniem przyjmuje podejmowane przez Komisję w ciągu ostatnich trzech lat wysiłki zmierzające do utworzenia tak ambitnego, jednolitego systemu, w oparciu o obowiązujące przepisy ustanowione urywkowo i dla każdego sektora oddzielnie.

3.2 Komisja jest zdania, że siła europejskiej produkcji rolno-spożywczej leży w jej różnorodności, w doświadczeniu producentów, a także w ziemi i obszarach produkcji. EKES jest usatysfakcjonowany tą motywacją. Komitet jest także zdania, że wspólnotowe systemy zapewniania jakości mają pozytywny wpływ na zróżnicowanie produkcji, ochronę przed nieprawidłowym wykorzystaniem lub imitacją oraz że pozwalają konsumentom poznać właściwości produktów. EKES zgadza się z podejściem głoszącym, że różne systemy zapewniania jakości to doskonałe sposoby na promocję europejskich produktów. Pragnie jednak przypomnieć o znaczeniu uznania zalet tych produktów na poziomie międzynarodowym. Aby tak się stało, nie wystarczy jedynie podnoszenie poziomu wiedzy na temat europejskiej jakości na rynku wewnętrznym; jeżeli chcemy zachować i w dalszym ciągu rozwijać europejskie rolnictwo i przetwórstwo spożywcze, należy promować ją również na rynkach zagranicznych. W tym kontekście EKES podkreśla znaczenie ochrony europejskiego modelu produkcji. Uważa także, że niezbędne jest ustanowienie równych warunków handlu dla produktów unijnych i pochodzących z krajów trzecich z punktu widzenia jakości, zdrowia, środowiska naturalnego i dobrostanu zwierząt, tak jak określiła to prezydencja Rady w swoich wnioskach na temat komunikatu Komisji Europejskiej dotyczącego WPR do 2020 r.

3.3 Systemy zapewniania jakości produktów rolnych zapewniają wartość dodaną regionowi, w którym towary są wytwarzane, jak również przyczyniają się do utrzymania różnorodności i zwiększenia konkurencyjności sektora rolniczego

i przetwórczego. Wspierają dzięki temu osiągnięcie celów polityki rozwoju obszarów wiejskich, uwzględnionych w komunikacie Komisji w sprawie WPR do 2020 r. (COM(2010) 672). EKES z zadowoleniem obserwuje spójność zachodzącą między tymi dwoma obszarami polityki i wnosi, by również rozporządzenie w sprawie systemów zapewniania jakości produktów rolnych było zgodne z priorytetami innych obszarów polityki, takich jak strategia „Europa 2020” (tworzenie wartości, rozwój innowacji, zwiększanie konkurencyjności produkcji, ochrona środowiska naturalnego, efektywne korzystanie z zasobów itp.). Komitet żąda także, by rozporządzenie odpowiednio uwzględniło wyzwania jednolitego rynku (wysoki, zrównoważony i sprawiedliwy wzrost gospodarczy dla przedsiębiorstw i lepsze funkcjonowanie rynku wewnętrznego) oraz by było spójne z celami kierunków polityki poświęconych ochronie i informowaniu konsumentów, konkurencji i rynkowi zagranicznemu.

3.4 Jeśli chodzi o wytyczne w sprawie etykietowania środków spożywczych wykorzystujących jako składniki produkty o chronionej nazwie pochodzenia i chronionym oznaczeniu geograficznym (2010/C 341/03), EKES podkreśla znaczenie tej inicjatywy i wzywa do spełniania jej wymogów.

3.5 Komitet z satysfakcją przyjmuje także wniosek Komisji w sprawie wytycznych dotyczących sprawdzonych rozwiązań w zakresie dobrowolnych systemów certyfikacji (2010/C 341/04). W ostatnich latach można było zaobserwować wzrost sprzedaży nieprawidłowo oznakowanych produktów rolnych. Wywołało to dyskusję o wymogach etycznych, społecznych i związanych ze środowiskiem naturalnym. Również Komisja wskazuje na potrzebę zwiększonej wiarygodności, przejrzystości i zrozumiałości w umowach zawieranych w ramach łańcucha dostaw. Komitet zwrócił się do Komisji o opracowanie tego rodzaju wytycznych⁽³⁾, w związku z czym zwraca się do wszystkich organizacji stosujących obecnie systemy certyfikacji produktów rolnych o przegląd procedur, by jak najlepiej dostosować je do wytycznych dotyczących sprawdzonych rozwiązań.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 *Chroniona nazwa pochodzenia (CHNP) i chronione oznaczenie geograficzne (CHOG)*

4.1.1 EKES z satysfakcją stwierdza, że utrzymano oba systemy zapewniania jakości. Ubolewa jednak nad brakiem w nowym tekście wzmianki o trzech etapach produkcji (produkcja rolna i hodowla zwierząt, przetwórstwo, pakowanie).

4.1.2 Komitet uznaje wkład, jaki produkty rolne wnoszą w utrzymanie tradycyjnych metod produkcji oraz w ochronę środowiska, z korzyścią nie tylko dla producentów i sektora przetwórczego, lecz również dla konsumentów. Uznaje tych systemów zapewniania jakości przyczynia się także do rozwoju obszarów wiejskich w danym regionie, zwiększa przywiązanie ludności do ziemi dzięki poprawie warunków i jakości życia, utrwała i zwiększa szanse na znalezienie zatrudnienia i rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wspiera korzystne wykorzystanie zasobów naturalnych.

⁽³⁾ Dz.U. C 28 z 3.2.2006, s. 72–81 „Etyczny handel i systemy gwarancji konsumenckiej”.

4.1.3 Producenci starający się o chronioną nazwę pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne muszą spełnić szereg warunków. Zgodnie z wnioskiem i w celu zagwarantowania, że informacje zawarte w specyfikacjach produktów będą istotne i konkretne, Komisja może – w drodze aktów delegowanych – ustanowić dodatkowe przepisy. Jeżeli chodzi o chronione oznaczenie geograficzne, EKES uważa, że w wypadku, gdy miejsce produkcji użytego produktu rolnego różni się od miejsca pochodzenia przetworzonego produktu żywnościowego, informacja o tym powinna widnieć na etykiecie.

4.1.4 EKES zgadza się i popiera, by to państwa członkowskie podejmowały działania administracyjne lub sądowe w celu zapobieżenia nielegalnemu wykorzystaniu chronionej nazwy pochodzenia lub chronionego oznaczenia geograficznego bądź uniknięciu takiej sytuacji, także na wniosek stowarzyszenia producentów.

4.2 Gwarantowane tradycyjne specjalności

4.2.1 EKES pozytywnie ocenia utrzymanie gwarantowanych tradycyjnych specjalności jako jednego z systemów zapewniania jakości niektórych produktów – stanowią one jedyną możliwość uznania tradycyjnych produktów państw członkowskich.

4.2.2 Odnośnie do kryteriów przyznawania takich certyfikatów jak „gwarantowana tradycyjna specjalność”, EKES sądzi, że ograniczenie systemu gwarantowanych tradycyjnych specjalności do rejestracji produktów z jednoczesną rezerwacją nazwy może nie tylko znacznie ograniczyć liczbę rejestracji, ale również wyeliminować instrument promowania zarówno różnorodności, jak i producentów, którzy postanowili wytwarzać określony produkt żywnościowy zgodnie z tradycją. W związku z tym EKES proponuje, by po upływie okresu przejściowego Komisja zaproponowała system umożliwiający utrzymanie gwarantowanych tradycyjnych specjalności zarejestrowanych bez rezerwacji nazwy przed wejściem w życie omawianego rozporządzenia. Z drugiej strony, tradycja danego produktu wiąże się nie tylko z jego historią, ale także z innymi cechami: właściwościami surowca, sposobem produkcji lub przetwórstwa, kulturą danego obszaru oraz innymi zaletami i uwarunkowaniami. W związku z tym Komitet proponuje, by nie uznawać danego produktu za gwarantowaną tradycyjną specjalność, kierując się jedynie określoną liczbą lat.

4.3 Oznaczenia i symbole systemów zapewniania jakości oraz rola producentów

4.3.1 Wniosek w sprawie rozporządzenia przewiduje, że stowarzyszenia producentów mogą mieć wpływ na zagwarantowanie jakości swoich produktów na rynku, prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych, zapewnienie zgodności produktów z odpowiednimi warunkami i przyjęcie środków ulepszających funkcjonowanie systemów. EKES popiera usprawnienie systemu służące wzmocnieniu i uzasadnieniu roli tych stowarzyszeń, a także ich zwiększone uczestnictwo, zarówno z punktu widzenia zarządzania podażą na rynku, jak i użycia

jako składników produktów o chronionej nazwie pochodzenia i chronionym oznaczeniu geograficznym. Wnosi jednak, by nadanie tego rodzaju uprawnień stowarzyszeniom odbyło się bez uszczerbku dla przepisów zawartych w rozporządzeniu (WE) 1234/2007 i odnoszących się do organizacji producentów i organizacji międzybranżowych. Tym niemniej, EKES jest usatysfakcjonowany poddaniem oficjalnej kontroli operatorów zajmujących się opracowywaniem i przechowywaniem produktów oznaczonych jako gwarantowana tradycyjna specjalność, chroniona nazwa pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne bądź handlu nimi.

4.4 Dalsze wskazówki co do bardziej kompleksowej polityki zapewniania jakości

4.4.1 Komitet jest zdania, że w przyszłości „jakość” powinna obejmować również bardziej konkretne informacje, np. odnośnie do warunków hodowli zwierząt (np. chów wybiegowy, ściółka słomiana itp.). Sensowne wydaje się wprowadzenie rozróżnienia, tak aby konsument mógł lepiej dostrzec różnice między różnymi formami produkcji. Służyłoby to również oddzieleniu przemyślowych form produkcji od produkcji tradycyjnej. Jako pozytywny przykład można tu wymienić wprowadzenie oznakowania jaj. Komisja jest proszona o opracowanie takich propozycji także dla innych rodzajów hodowli zwierząt.

4.4.2 Ponadto obecnie jest jeszcze możliwe podawanie na opakowaniach informacji, które sugerują konsumentowi pewną jakość produktu, co nie musi odpowiadać rzeczywistości. Tak więc na przykład na opakowaniach mleka pokazane są pasące się krowy, a tymczasem nie ma gwarancji, że mleko pochodzi od krów z wolnego wybiegu. Sprzedawane jest również mleko „alpejskie”, chociaż nie pochodzi ono z regionu Alp, lecz np. z Węgier. To samo dotyczy „szynki szwarcwaldzkiej”, w wypadku której tylko wędzenie ma miejsce w tym regionie, zaś wytwarzanie mięsa odbywa się gdzie indziej. Zdaniem Komitetu mamy tu do czynienia z wprowadzaniem w błąd co do jakości produktu, a tym samym z oszukiwaniem konsumentów. W propozycjach Komisji odczuwalny jest brak jasnego stanowiska w sprawie sposobów położenia kresu podobnym praktykom.

4.5 Proces składania wniosków i rejestracji

4.5.1 Komisja przedstawia kilka propozycji mających usprawnić procedurę rejestracyjną; zdaniem Komitetu mogą one rzeczywiście wprowadzić pewne ulepszenia. Jednak w kwestii zrezygnowania z comiesięcznej publikacji wniosków EKES wnosi o rozważenie utrzymania tej procedury; ułatwiłoby to monitorowanie, zwłaszcza w świetle propozycji skrócenia do jedynie dwóch miesięcy okresu przysługującego na sprzeciw.

4.5.2 Natomiast jeśli chodzi o zagwarantowanie, że oznaczenia ogólne nie mogą zostać zarejestrowane jako chroniona nazwa pochodzenia lub chronione oznaczenie geograficzne, zdaniem EKES-u należałoby wzmocnić tę propozycję odpowiednią oceną na szczeblu krajowym i wspólnotowym.

Bruksela, 5 maja 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON